

Чому індустріальні парки не панацея для Закарпаття? (або трохи реалізму до мрій закарпатців про відновлення ВЕЗ «Закарпаття»)

Ще у червні 2012 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про індустріальні парки». З того часу, до вказаного акту - було внесено чимало змін та доповнень, а восени 2015 року парламентарі ухвалили (в першому читанні) проект Закону «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України», з метою - розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій в реальний сектор економіки через індустріальні парки.

Останніми передбачено:

- визначити виключний перелік критеріїв до учасників індустріальних парків, що мають право на застосування стимулюючих особливостей оподаткування (мінімальна кількість робочих місць, види діяльності, середня заробітна плата по підприємству);

- встановити терміном на 10 років особливості оподаткування податком на прибуток учасників індустріальних парків (перші п'ять років за 0% ставкою, наступні п'ять років за ставкою вдвічі меншою за базову (сьогодні 9%);

- надати можливість розстрочення, строком на 5 років сум податку на додану вартість щодо операцій з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту устаткування, обладнання та комплектуючих до них, матеріалів резидентами індустріальних парків, якщо такі товари використовуються ними для облаштування таких індустріальних парків або для здійснення господарської діяльності у їх межах;

- передбачити можливість органів місцевого самоврядування встановлювати пільги та знижені ставки зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, земельного податку за земельні ділянки та орендної плати за користування земельною ділянкою державної чи комунальної власності, на якій створено індустріальний парк, для резидентів індустріальних парків.

Однак, на практиці, вдосконалена законодавча база не дозволила здійснити ривок у розвитку, саме індустріальних парків, яких в Україні, за інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі, станом на листопад 2015 року зареєстровано 12, а фактично діють лише 4...

Те, що в Україні сутужно з іноземними інвестиціями, відомо давно й написано - чимало (в тому числі й автором цих рядків). Особливо, ситуація загострилась з втратою Криму та військовими діями на Сході країни: інвесторів - катма.

Однак, сказати, що «нелюбов до інвесторів» - це результат вищевказаного чи біда тільки сьогоднішньої влади, як заявляють окремі земляки - не вся правда.

Ще у далекому 2005 році, за ініціативи тодішньої Прем'єр-міністра Ю.Тимошенко та з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України» - всі пільги суб'єктам спеціального правового режиму економічної діяльності (СПРЕД) в Україні - були ліквідовані.

Тобто, Указ Президента, пізніше підтверджений нормами Закону України «Про СЕЗ «Закарпаття», терміном на 30 років (з 9 січня 1999 року) - припинили свою дію на 6 році обіцяного. І, навіть не дивлячись на те, що «невдовзі трьом суб'єктам СЕЗ «Закарпаття» (ТОВ «Ядзакі Україна», ТОВ «Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед» та ТОВ ПБМ), як сумлінним інвесторам Постановою КМУ «Деякі питання ввезення (пересилання) товарів у спеціальні (вільні) економічні зони та вивезення товарів за їх межі», від 30.11.2005 року, було дозволено продовжити «реалізацію інвестиційних проектів на попередніх умовах» - іноземці зрозуміли: в Україні - можуть банально «кинути»!

Звичайно, що досвід сусідньої Угорщини чи «європейський Детройт», яким по суті стала Словаччина - не можуть залишати байдужим нікого, хто реально вболіває за бізнес в Україні. Тим не менше, дебати, які розгортаються навколо законодавчих ініціатив за нову «месію», на цей раз - індустріальні парки, означають, що окремим - знову кортить не тільки повернути СЕЗи в Україну, але й підзаробити, саме на пільгах для окремих «бізнесменів», на протигагу усій країні, на цей раз, бодай, у тих... індустріальних парках!

Саме, закарпатцям, які чомусь - не завжди хочуть винести уроки з минулого, варто додати не стільки оптимізму, скільки реалізму до мрії про відновлення дії (читай: пільги для бізнесу) ВЕЗ «Закарпаття», через прийняття законів про індустріальні парки, що нібито - неодмінно «врятує» Закарпаття та приведе до його розквіту й добробуту населення краю.

Насамперед, варто зазначити, що у світі існує два типи індустріальних парків, так звані: Greenfield і Brownfield. Перший тип передбачає створення парку на новій земельній ділянці, де відсутня необхідна інфраструктура. Другий тип - створюється на базі вже існуючого промислового майданчика.

Знаючи, як сутужно у Закарпатті, саме із вільними земельними ділянками промислового призначення (як й передбачено Законом «Про індустріальні парки»), де 3/4 краю займає гориста місцевість - надіятись на бум по створенню та будівництву індустріальних парків у краї - легковажно. Тим

паче, що переводити землі: сільського призначення чи рекреації та відпочинку під індустріальні парки, люба, навіть, найвідважніша місцева влада - навряд чи наважиться.

Щодо існуючих промислових майданчиків Закарпаття, основні з яких розташовано в Ужгороді та Мукачеві, то виключити проблеми з реальними власниками, щодо їх придбання - не варто ігнорувати, особливо з урахуванням реального дроблення/розпродажу, по-суті: закинутих, збанкрутілих промислових підприємств ще колишнього СРСР. І це - без врахування екологічного стану та застарілих комунікацій територій колишніх заводів та фабрик.

Швидше виключенням, аніж прикладом, на жаль, може слугувати єдиний у Закарпатті - індустріальний парк «Соломоново». Але ж, невідомо, скільки коштів та інших бенефітів за «сусідство» з «високотехнологічним майданчиком у самісінькому центрі Європи» - захочуть отримати від потенційних інвесторів владарі та організатори першого.

Щодо безпосередньої діяльності індустріальних парків в Україні, то тут виникає ціла низка проблем у податкових й митних пільгах для перших. Чому? А чому, наприклад, одних виробників одягу чи взуття в Україні - звільняти від оподаткування, а інших ні? Чому хтось платитиме ПДВ, а хтось - ні?

Більше того, є ще й питання субсидіювання (з боку держави), яке вже дратує наших торговельних партнерів, наприклад - в країнах ЄС. Тобто, не варто забувати, що Україна все-таки має зобов'язання відповідно до Договору асоціації з країнами ЄС, де індустріальні парки діють, виключно, в рамках загальноєвропейського законодавства, до якого нам... далеко. При цьому - не варто забувати, що в багатьох сферах, особливо - виробництва, ми залежимо від доступу на зовнішні ринки, в основному - країн Євросоюзу.

Чи не тому, індустріальні парки (не кажучи вже про СЕЗ/ВЕЗ, яких немає в цивілізованій Європі), як задумано в Україні - є співучасниками спотворення міжнародної торгівлі, що придушує зростання нової промисловості і веде до зменшення промислової активності навіть там, де вона ще наявна сьогодні.

Більше того, за вищевказаним процесом, а саме по підприємствах/виробництвах, які зможуть користуватися пільгами в українських індустріальних парках - вже слідкує Eurochambres, найбільше об'єднання промисловців ЄС. Тому, не виключено, що коли років через 5 амбітні компанії, що скористаються пільгами в індустріальних парках України, підпадуть під розслідування, до кого вони звернуться по допомогу? До уряду країни. І якщо будуть проблеми з виходом на зовнішні ринки, хто буде винен? Знову - уряд. Тому й обережність останнього... зрозуміла.

Однак, найважливішим є те, що Закарпаття, логічно - не може «грати першу скрипку» в Україні, щодо діяльності, навіть власного індустріального парку. Та й закарпатці, як відомо - «не створені» працювати по заводах та по змінах, що підтверджується постійними об'явами із запрошеннями... на роботу. Закарпатець краще побиратиметься по заробітках та по базарах, що й має місце - сьогодні.

Виходячи з вищевказаного, варто звернути увагу на наступне:

1. Часи, коли новонароджені олігархи (другий термін другого Президента України) приватизували/займались/заробляли тільки на сировинних галузях економіки країни та на транзиті останніх, недооцінюючи іноземні інвестиції, за непотрібністю таких, як й ховати гроші по офшорах - давно у минулому.

2. Україна є стороною «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», де створення та функціонування СЕЗів - не передбачено, а отже - неможливе.

3. Через відомі скандали навколо офшорів у світі та негативних тенденцій, які ведуть до висновків щодо діяльності СЕЗів, які своїм існуванням - нівелюють зусилля фіскалів світу й не сприяють реальному конкурентному середовищу для розвитку бізнесу - зусилля України щодо СПРЕДів, не буде вітатись їй, принаймні: партнерами, союзниками, спонсорами.

І все це без врахування зниження рівня корупційної ренти у країні, яка веде до звуження можливостей тандему: олігархи-політики-чиновники та «боротьби» за можливість пожитись від СЕЗів/індустріальних парків (читай: доступ до корита), яка вже розпочалась, зокрема у ВР України і яка - навряд чи дозволить реалізувати надання якихось пільг СПРЕДАм. Натомість, навіть при їх створенні та/чи наданні таких - все може закінчитись персональними санкціями до українських можновладців та секторальними обмеженнями, вже з боку ЄС та США!

Що робити? Мабуть, головне визначитись: що будемо продукувати та на що може бути чи вже є попит у потенційних покупців товарів українського виробництва. А ще, важливо - вчитись: як і за що «люблять» інвесторів, бодай - у країнах Вишеградської групи. Однак, це тема іншої розмови...